

Vid överlämnandet av utmärkelsen Årets industriminne

Jan af Geijerstam, Långban 10 juni 2017

Det är en stor ära att få vara här idag för att överlämna utmärkelsen Årets industriminne 2017 till Långbans gruv- och kulturby.

I år är det 23e året som Svenska industriminnesföreningen delar ut utmärkelsen Årets industriminne. Syftet är att stödja arbetet med det industriella kulturarvet. Genom priset vill vi uppmärksamma långsiktiga och nyskapande insatser för att bevara och gestalta anläggningar eller miljöer som berättar om industrisamhällets produktion, teknik och människor. Utmärkelsen utgörs av en gjutjärnsplakett tillverkad vid Alunda Järngjuteri i Uppland.

Långban är en bergslagens bäst bevarade bergshistoriska miljöer, med sin helhet av gruvor och gruvanläggningar, hytta, smedjor och kringanläggningar, bostadsmiljöer, mineralrikedomar och botaniska rikedom.

Järnhanteringen vid Långbanshyttan kan följas till 1500-talet och gruvbrytningen åtminstone till början av 1700-talet.

Även teknikhistoriskt rymmer Långban viktiga delar som representerar banbrytande teknikskiften som var en del av hur svensk järnhantering bibehöll sitt världsrykte. Som uppväxtnmiljö för bröderna John och Nils Ericsson vittnar Långban om hur en miljö som den här också varit *en grund för kreativitet och utveckling*.

Som alla bergsbruksmiljöer är Långban även *historiskt* en del av större helheter. En stor del av malmen till hyttan kom från Persberg och anläggningarna blev en del av Lesjöfors bruk som liksom de flesta svenska järnbruk även hade världen som marknad.

Hyttan blåstes ner på 1933 och gruvdriften upphörde 1972. Och sedan dess har miljön bevarats och vårdats genom insatser av en lång rad olika aktörer. Framför allt *Värmlands museum* och absolut avgörande under de inledande decennierna var exempelvis insatserna från *Föreningen Värmländska industriminnen*, idag fortfarande fastighetsägare.

Långban som plats och besöksmål har tagit många steg mot ett långsiktigt bevarande och fortsatt utveckling genom nya former för förmedling och gestaltning. Här vill jag gärna nämna *Larseric Vänerlöf* som gjort avgörande och nyskapande insatser vid i Lesjöfors och Långban.

Och från Svenska industriminnesföreningen har vi speciellt velat uppmärksamma hur projektet "Från flyktingmottagande till samhällsdeltagande" gjort en kulturmiljö av nationell betydelse till själva navet för integration, mångfald och inkludering, till att skapa möten och samarbete mellan nyanlända och dem som bott i Långban och Filipstad länge, kanske sedan generationer. Vi vill lyfta fram hur en rik industrihistorisk kulturmiljö – själva platsen – får nya betydelser i den rikedom det innebär att bygga bryggor och skapa möten mellan oss själva, vilka vi nu är, var vi än har våra rötter, och "de andra". Ni som arbetar här idag lägger

nya lager till hur vi ska förstå Långban och tillsammans omskapar och nyskapar vi också vilka vi själva är.

Det här är *dagens Långban som en grund för kreativitet och utveckling*. Eller som vi skriver i vår prismotivering:

Långbans gruv- och kulturby i Filipstads kommun tilldelas utmärkelsen Årets industriminne 2017 för ett nyskapande sätt att använda en industriell kulturmiljö som en resurs i arbetet med en av våra mest aktuella samhällsutmaningar.

I år var det ovanligt svårt att välja vem som ska ta emot priset vid den här ceremonin. Det är så många som bör nämnas för sina insatser. *Per Gruvberger*, kommunstyrelsens ordförande i Filipstad, och *Susanne Olsson*, ställföreträdande chef för Värmlands museum, har redan talat. *Susanne Berggren* är en entusiastisk och drivande samordnare vid Filipstads kommun. *Daniel Olsson*, besöksmålsutvecklare vid Värmlands museum är en annan viktig person. Som Susanne uttryckte det i ett e-brev, bärs verksamheten av tjänstemän och anställda vid exempelvis kommun och länsmuseum i samverkan med civilsamhälle, entusiaster och entreprenörer.

Som representanter för alla dessa människor står idag *Lena Melesjö-Windahl*, ordförande styrelsen Värmlands museum och idag representant för Föreningen Värmländska industriminnen, *Rima Shams Al-Deen* i egenskap av projektassistent i projektet ”Från flyktingmottagande till samhällsdeltagande” och nyanländ invånare Filipstads Kommun samt *Lilian Höjd* som är migrant till Stockholm men som har vuxit upp i Långban och vars föräldrar bor precis härinvid. Hon är guide här och envist aktiv för Långbans framtid.

Och därmed skulle jag vilja vidarebefordra plaketten till *Qaisar Mahmood*, chef för Kulturmiljöavdelningen vid Riksantikvarieämbetet och *Kenneth Johansson* landshövding för Värmlands län, som i sin tur ska lämna den vidare till mottagarna.